

ES PARAMOS SMULKIEMS ŪKIAMS ĮTAKA LIETUVOS EKONOMINIAMS RODIKLIAMS 2014–2020 METŲ LAIKOTARPIU TAURAGĖS REGIONO ATVEJU

Jolita JURGELIONIENĖ, Vytauto Didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija, Bioekonomikos plėtros fakultetas,
el. paštas: jolita.jurgelioniene@stud.vdu.lt

Santrauka

Šio straipsnio tikslas – įvertinti Tauragės regiono smulkių ūkių padėtį 2014–2020 metų laikotarpiu ir jiems skirtos paramos įtaką ūkio ekonominiams rodikliams ir bendrajam vidaus produktui. Straipsnyje atlikta sisteminė mokslinė literatūros ir dokumentų analizė. Empirinis tyrimas pagrįstas statistiniais duomenimis, iš kurių išvedami papildomi duomenys, atliekami skaičiavimai. Gauta informacija lyginama tarpusavyje, apibendrinama, vizualizuojama. Tyrimas atliekamas siekiant įvertinti ES paramos įtaką smulkių ūkių generuojamiems ekonominiams ūkio rodikliams, bet neapima socialinių, kultūrinių ir tvarumo aspektų. Tyrimo metu nustatyta, kad 2015–2019 metais Tauragės regiono smulkiams ūkiams skirta ES parama nedaro reikšmingos įtakos standartinės produkcijos augimui, bendrajam žemės ūkio produktui ir bendrajam vidaus produktui, bet Tauragės regionas yra konkurencingas ir stabilus Lietuvos atžvilgiu.

Reikšminiai žodžiai: smulkūs ūkiai, ES parama, ekonominiai rodikliai.

Įvadas

Žemės ūkis, dėl savo produkcijos, bazinių visuomenės poreikių tenkinimo ekonominės ir socialinės gerovės skatinimo, yra viena reikšmingiausių valstybės strateginių ūkio sričių. Žemės ūkio sektorius yra susijęs su Lietuvos regionais, jų vystymu, regionine politika. Tačiau šis sektorius susiduria su įvairiais ekonominiais ir socialiniais iššūkiais (UAB ekonominės konsultacijos ir tyrimai, 2013; Šapolaitė ir kt., 2019).

Žemės ūkis Lietuvai reikšmingas dėl įtakos ekonomikai, visuomeniškumui, tautiškumui, kultūrai ir aplinkosaugai. Lietuva nuolat skatina žemės ūkio vystymą, tačiau didesnę žemės ūkio plėtros inerciją lėmė Europos Sąjungos (ES) parama. Siekiant įsisavinti ES paramą, atsirado poreikis modernizuoti ūkių infrastruktūrą ir techniką, naudoti inovatyvias technologijas ir veiksmingesnius metodus ūkiams valdyti. Taip pat atsirado didesnės galimybės įvesti produkciją ne tik į savo šalies, bet visos bendrijos rinką. Lietuvoje žemės ūkio sektoriaus rodikliai pagerėjo, augo produkcijos kiekiai ir pridėtinė vertė (UAB ekonominės konsultacijos ir tyrimai, 2013).

ES, valstybės ir atskiri jų savivaldos organai reguliuoja ūkio sektorių, siekdami juos nukreipti į tas šakas, kurių produkcijos reikia tenkinant visuomenės kuriamą paklausą ir valstybės rezervo poreikius (Melnikienė ir kt., 2019).

Dažniausiai literatūroje nagrinėjama ES paramos įtaka šalies ar ES mastu, tačiau tyrimų su konkrečiu regionu stokojama. Analizuojami rodikliai reikšmingi makroekonomikai, žemės ūkio sektoriaus aplinkai ar kitiems globaliems aspektams, tačiau retai atkreipiamas dėmesys į smulkių ūkių interesus bei kokie pozityvūs bruožai dėl paramos pastebimi žvelgiant per smulkių ūkių intencijų prizmę.

Vienas pagrindinių smulkių ūkių trūkumų – mažas gamybos našumas. Reikia suvokti ekonominę, socialinę regionų ir juose esančių mažų ūkių padėtį, nusakyti mažų ūkių politiką. Mažų ūkių funkcionavimas ir jų įtraukimas į rinką pagerintų socialinį ir aplinkosauginį aspektus. Kalbant apie tvarią ūkių plėtrą reikia atkreipti dėmesį į smulkius ūkius (Poczta-Wajda ir kt., 2020).

Tikslas – įvertinti Tauragės regiono smulkių ūkių padėtį 2014–2020 metų laikotarpiu ir jiems skirtos paramos įtaką ūkio ekonominiams rodikliams ir bendrajam vidaus produktui.

Išsikeltam tikslui pasiekti sprendžiami šie **uždaviniai**:

1. Apžvelgti smulkių ūkių sampratą ir jų ypatumus.
2. Nustatyti ES paramos, Tauragės regiono smulkiams ūkiams 2014–2020 metų laikotarpiu, įtaką žemės ūkio ekonominiams rodikliams ir bendrajam vidaus produktui.

Tyrimų objektas ir metodai

Tyrimo objektas: ES parama smulkiams ūkiams ir jos įtaka ūkio ekonominiams rodikliams ir bendrajam vidaus produktui.

Metodai: darbe atliekama sisteminė mokslinė literatūros analizė, statistikos ir dokumentų analizė, lyginimo ir apibendrinimo metodai. Literatūros analizė skirta suformuoti teorinių žinių pagrindą ir glaustai jį pateikti tiek, kiek reikia temos atskleidimui. Statistikos, institucijų parengtų ataskaitų ir kitų dokumentų analizė yra pagrindinis duomenų šaltinis, duomenys renkami, grupuojami, išskirstomi, sisteminami bei vizualizuojami. Tam, kad duomenys būtų tinkamai reziumuojami ir iškeliami diskusija, jie yra analizuojami ir interpretuojami, lyginami bei apibendrinami.

Tyrimų rezultatai ir jų aptarimas

Smulkių ūkių samprata

Vieningos sąvokos, identifikuojančios smulkius ūkius, nėra. Ūkiai gali būti skirstomi pagal įvairius skirtingus požymius: žemės plotą, generuojamas pajamas, produkciją, darbo jėgos, kitas sąnaudas. Ūkio dydžio vertinimas gali

skirtis pagal ūkio vykdomą veiklą, žemės našumą, lokaciją ir kitus objektyvus veiksmus, todėl neįmanoma nustatyti vieningo smulkaus ūkio apibrėžimo (Rauluškevičienė, Čiulevičienė, 2010).

Mokslinėje literatūroje ūkiai pagal jų dydį interpretuojami skirtingai. Rauluškevičienė, Čiulevičienė (2010), Nagayets (2005), Guiomaras ir kt. (2018) ūkių dydį vertina pagal plotą, o Kryszak ir kt. (2020), Klikocka ir kt. (2021), Popescu ir kt. (2023) – pagal standartinės produkcijos vertę. Nepaisant to, kad vieningos sąvokos nėra, tyrimui reikalingas smulkaus ūkio apibrėžimo išgryninimas. Smulkių ūkių apibrėžimas, kuriuo vadovaujamosi darbe (toks koks aprašytas LR ŽŪM įsakyme „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „ūkio ir verslo“ veiklos srities „parama smulkiesiems ūkiams“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“): „tai ūkis, kurios valdos ekonominis dydis išreikštas produkcijos standartine verte (SP) yra ne didesnis kaip 7999,00 Eur.“ Analizuojant poveikį, jis apsprendžiamas SP dydžiu. Nagrinėjamas iš ekonominės pusės.

Tiriamoji teritorija – Tauragės regionas, kurį sudaro keturi rajonai – Tauragės r., Jurbarko r. Šilalės r, Pagėgių sav. ES paramos lėšų įsisavinimas konkrečiame regione vertinamas Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro, Žemės ūkio ministerijos, Nacionalinės mokėjimo agentūros teikiamais duomenimis.

ES paramos smulkiems ūkiams ypatumai

Regionuose yra gana skirtingi ūkių pajėgumai, nors vykdoma veikla atrodo vienoda, tačiau ūkio veiklą lemia įvairių sričių sąlygos (gamtinės, geografinės, socialinės, ekonominės). Todėl problemos nagrinėjimas turi apimti įvairias perspektyvas. Nepaisant žemės ūkio sektoriaus problematikos išskaidymo į atsikrus segmentus, literatūros analizės metu, remiantis mokslinių tyrimų duomenimis pastebėta, kad vyrauja požiūris, jog viskas susiejama į ES paramos poreikį sprendžiant iškilusias problemas, kad būtų pasiektos strateginiuose planuose numatytos ūkio produkcijos gamybos apimtys (Beltran-Peña ir kt; 2020, Pawlak, Kołodziejczak, 2020).

ES parama žemės ūkiui dažniausiai vartojama kartu su terminais „tvarumas“ ir „darnumas“, kuriais nusakomas remiamos srities ilgalaikiškumas, pastovumas, pusiausvyra ir mąstymas apie neapčiuopiamus bei apčiuopiamus rezervas ateities kartoms (Valiulė, Zonienė, 2019). Dauguma pastarųjų elementų pabrėžiami ir smulkių ūkių paramos koncepcijoje, tačiau didesnis dėmesys sutelkiamas į ūkių veiklos sąlygas, gebėjimą plėstis savarankiškai ar pritraukti išorės investicijas (Ratinger ir kt., 2013).

Mokslinėje literatūroje kalbama apie smulkių ūkių plėtrą kultūriniu, technologiniu, tautiniu, visuomeniniu, aplinkosauginiu ir ekonominiu aspektu. Darbe pasirinktas vienas iš jų – ekonominis aspektas, kadangi nagrinėjamos ekonominių rodiklių sąsajos.

ES paramos Tauragės regiono smulkiems ūkiams įtaka žemės ūkio ekonominiams rodikliams ir bendrajam vidaus produktui

Lietuvoje smulkių ūkių skaičius siekia apie 80 % visų ūkių skaičiaus, tačiau jų išraiška pagal produkcijos gamybą (arba kitas apimtį) yra labai nedidelė, lyginant su stambių ūkių generuojamomis apimtėmis (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, 2023).

Dažnu atveju smulkūs ūkiai yra nepajėgūs investuoti ir taikyti modernių technologijų, todėl jie remiami palankiomis sąlygomis. „Jiems skirta 2014–2020 m. KPP priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis „Parama smulkiesiems ūkiams“, kuria siekiama efektyvesnio ūkininkavimo modernizuojant ūkius, užsiimant prekybine gamyba bei konkuruojant rinkoje ir didinant smulkiųjų ūkių ekonominį gyvybingumą.“ (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, 2023).

ES paramos įtakos smulkiems ūkiams nustatymui atlikta statistikos ir dokumentų analizė. Surinkus prieinamus reikalingus rodiklius, suskaičiuojami ir išvedami papildomi reikalingi rodikliai, kad atskirus ūkių ekonominę padėtį nusakančius elementus būtų galima palyginti, nustatyti santykius, duomenų tarpusavio ryšius, sugrupuoti, išreikšti vizualiai ir apibendrinti.

Tyrimo naudoti duomenys: administruojamų paraiškų skaičius, išmokėtos ES paramos suma smulkiems ūkiams Tauragės regione, ūkio ekonominis dydis, išreikštas produkcijos standartine verte (smulkių ūkių Lietuvoje ir Tauragės regione bei Tauragės regione smulkių ūkių atitinkančių paramos kriterijus), bendrasis žemės ūkio produktas (Lietuvoje, smulkių ūkių Lietuvoje, smulkių ūkių Tauragės regione).

Smulkių ūkių ES paramos suma skaičiuota darant prielaidą, kad kiekvienas paraiškos teikėjas, atitinkantis reikalavimus, gauna maksimalią 15 000 Eur. ES paramos išmoką. ES paramos suma sudaro didelę dalį – daugiau nei 16 %, paramos kriterijus atitinkančių ūkių, standartinės produkcijos vertės. Tai nusako didelį smulkių ūkių finansinį rėmimą, tačiau norint išsiaiškinti, kokią įtaką ES parama suteikia smulkiems ūkiams, reikia nagrinėti smulkių ūkių finansavimą ir jų produkcijos vertės pokytį laike.

Nors pastebimas išmokamos paramos sumos augimas, bet paramai tinkamų ūkių standartinės produkcijos vertė mažėja. Matoma, kad nagrinėjamu laikotarpiu ES paramos smulkiems ūkiams augimas didelis, tačiau pastarasis rodiklis nedaro įtakos proporcingam standartinės produkcijos kitimui. Tačiau šie rodikliai nebūtinai nurodo, kad pasiryžimas teikti paramą turėtų mažėti. (Žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Išmokėtos ES paramos smulkiems ūkiams Tauragės regione, bei tinkamų paramai ūkių vertė išreikštas produkcijos standarte vertės pokytis

Table 1. The value of EU support paid to small farms in Taurage region and the value of eligible farms is expressed in the production standard

Rodikliai Indicators	2015	2016	Pokytis nuo praėjusių metų, proc. Change over year, %.	2017	Pokytis nuo praėjusių metų, proc. Change over year, %.	2018	Pokytis nuo praėjusių metų, proc. Change over year, %.	2019	Pokytis nuo praėjusių metų, proc. Change over year, %.
Išmokėta ES paramos suma smulkiems ūkiams Tauragės regione, mln. Eur. The amount of EU support paid out to small farms in Taurage region, Eur million. Eur.	0,72	0	n/d	0,77	n/d	2,45	+218,18	3,87	+57,96
Tauragės regiono ES paramai tinkamų smulkių ūkių vertė išreikšta produkcijos standartine verte, mln. Eur. The value of small farms suitable for EU support in Taurage region is expressed in standard value of production, in million Eur. Eur.	13,97	13,03	-6,73	12,49	-4,14	11,39	-8,81	11,80	+3,60

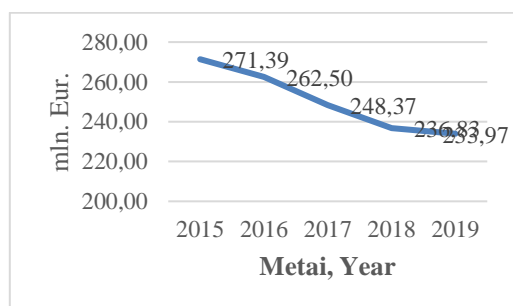
Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos ir Žemės ūkio duomenų centro duomenimis.

Source: Compiled by the author on the basis of data from the National Paying Agency under the Ministry of Agriculture and the Agricultural Data Center.

Tauragės regione tinkamų paramai gauti smulkių ūkių standartinė produkcija sudaro daugiau nei pusę visų Tauragės regiono smulkiųjų ūkių bendrojo žemės ūkio produkto. Šių rodiklių procentinė išraiška visu nagrinėjamu laikotarpiu viršijo 51 % žymą. Tokia įsisavinančių ES paramą smulkių ūkių Tauragės regione tendencija yra pozityvus bruožas.

Apie 10 % Lietuvos bendrojo žemės ūkio produkto sudaro smulkių ūkių generuojama dalis. Tuo tarpu Tauragės apskrities smulkių ūkių bendrasis žemės ūkio produktas sudaro apie 1 % Lietuvos bendrojo žemės ūkio produkto.

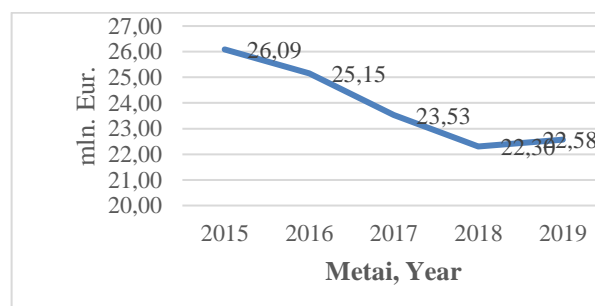
Tauragės regiono generuojamas smulkių ūkių bendrasis žemės ūkio produktas sudaro apie dešimtadalį Lietuvos smulkių ūkių bendrojo žemės ūkio produkto. Tai yra apskrities, vertinant jos dydį, aukštas rodiklis, nusakantis smulkių ūkių ekonominę padėtį. Tačiau nagrinėjamu laikotarpiu (2015–2019 m) šis rodiklis nekinta, tai rodo regiono stabilumą Lietuvos smulkių ūkių kontekste (žr. 1, 2 pav.).

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis oficialios statistikos portal duomenimis
Source: compiled by the author based on data from the official statistics portal

1 pav. Bendrojo žemės ūkio produkto pokytis 2015 – 2019 m. smulkių ūkių Lietuvoje

Fig. 1. Change in gross agricultural product in 2015-2019 for small farms in Lithuania

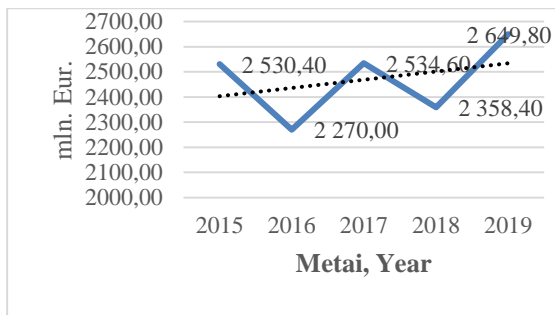

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis oficialios statistikos portal duomenimis
Source: compiled by the author based on data from the official statistics portal

2 pav. Bendrojo žemės ūkio produkto pokytis 2015 – 2019 m. Tauragės regione

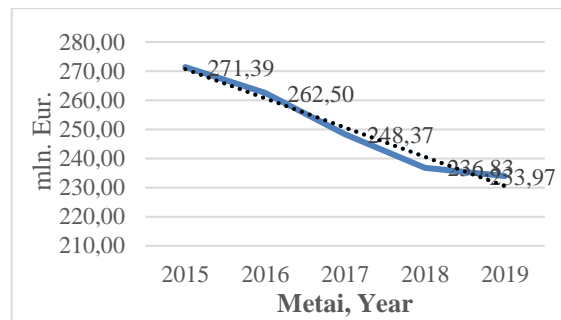
Fig. 2. Change in gross agricultural product in 2015-2019 Taurage region

Lietuvos bendrasis žemės ūkio produktas nėra nuoseklus, pastebimi žymūs nuosmukiai ir kilimai, tačiau visu nagrinėjamu laikotarpiu grafiko krypties linijos vektorius yra teigiamas. Tuo tarpu smulkių ūkių rodikliai visu laikotarpiu mažėja, taip pat krenta ir grafiko krypties linija. Smulkių ūkių bendrasis žemės ūkio produktas nedaro reikšmingos įtakos Lietuvos bendrajam žemės ūkio produktui (žr. 3, 4 pav.).

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis oficialios statistikos portalo duomenimis
Source: compiled by the author based on data from the official statistics portal

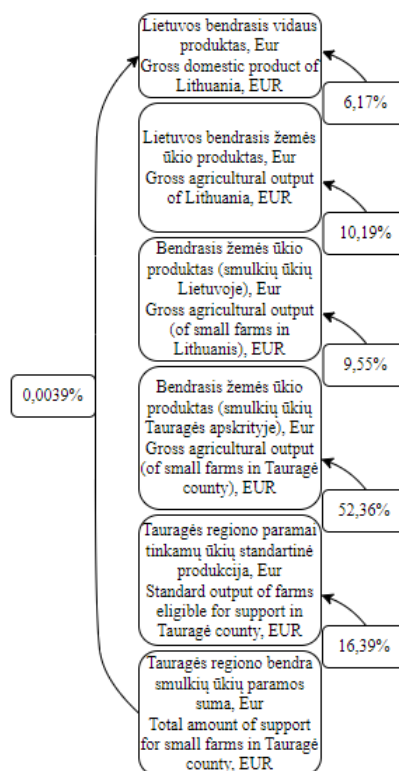
3 pav. Lietuvos bendrasis žemės ūkio produktas
Fig. 3. Gross domestic product of Lithuania

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis oficialios statistikos portalo duomenimis
Source: compiled by the author based on data from the official statistics portal

4 pav. Bendrasis žemės ūkio produktas (smulkių ūkių Lietuvoje), Eur
Fig. 4. Gross domestic product of Lithuania, Eur

Pagrindinių tyrimo metu surinktų, apdorotų ir susistemintų duomenų vizualus apipavidalinimas pateikiamas 4 pav. Čia matomos pagrindinės rodiklių proporcijos atliekant vertikalųjį tyrimo pjūvį, atskleidžiantį surinktų duomenų komponentų tarpusavio hierarchines priklausomybes, išreikštas procentais. Vien vertikalus pjūvis neatskleidžia pilnaverčio tyrimo rezultatų suvokimo, todėl sudaryti horizontalieji tyrimo pjūviai, rodantys rodiklių apimtis ir pokytį tiriamo laikotarpio perspektyvoje (žr. 5 pav.).

Šaltinis: sudaryta autorės pagal atlikto tyrimo rezultatus
Source: Compiled by the author according to the results of the scorched study

5 pav. Pagrindiniai ekonominiai rodikliai, jų tarpusavio ryšiai ir įtaka šalies ekonomikai 2015-2019 m laikotarpiu
Fig. 5. The main economic indicators, their interrelationships and influence on the country's economy in the period 2015-2019

Atlikus tyrimo pjūvius pagal surinktą informaciją pastebima, kad smulkūs ūkiai neformuoja ilgalaikės plėtros strategijų, paramos sumos ir ūkio produkcijos augimo priklausomybė neatsispindi net trumpuoju laikotarpiu. Rodiklių apibendrinimas neatskleidžia pozityvių ekonominių tendencijų, todėl paramos įtakai nusakyti reikalingas platesnis suvokimas. Reikia atkreipti dėmesį į palankesnes smulkių ūkių ūkininkavimo sąlygas, aplinkosaugą, socioekonominę regionų gyventojų gerovę, bazinių visuomenės poreikių tenkinimą, strateginių ūkio tikslų įgyvendinimą ir kitus realiai sunkiau apčiuopiamus aspektus, apimančius ne tik finansus.

Išvados

1. Apžvelgus smulkių ūkių sampratą ir jos ypatumus nustatyta, kad nėra tikslaus ir vieningo smulkaus ūkio sąvokos apibrėžimo. Dažniausiai ūkių dydžiai nustatomi pagal žemės ūkio naudmenų plotą arba pagal standartinės produkcijos vertę. Parama yra viena iš pagrindinių priemonių sprendžiant problemas, su kuriomis susiduria smulkūs ūkiai, be jos nepajėgūs konkuruoti rinkoje.

2. Atlikus tyrimą nustatyta, kad 2015–2019 metų laikotarpiu Tauragės regiono smulkiems ūkiams skirta ES parama nedaro reikšmingos įtakos standartinės produkcijos augimui, tačiau Lietuvos smulkių ūkių kontekste Tauragės regionui suteikia konkurencingumo galimybes. Tauragės regiono smulkių ūkių generuojamas bendrasis žemės ūkio produktas, lyginant su Lietuvos, yra stabilus ir didelis (vertinant faktą, kad apskritis – viena mažiausių).

Literatūra

- Balezentis, T., Ribasauskiene, E., Morkunas, M., Volkov, A., Streimikiene, D., Toma P. 2020. Young farmers' support under the Common Agricultural Policy and sustainability of rural regions: Evidence from Lithuania. *Land Use Policy*, Vol. 94, p. 104542. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104542>.
- Beltran-Peña, A., Rosa, L., D'Odorico, P. 2020. Global food self-sufficiency in the 21st century under sustainable intensification of agriculture. *Environmental Research Letters*, Vol. 15(9), p. 095004.
- ES paramos įtaka žemės ūkiui ir kaimo plėtrai. Tyrimo ataskaita. 2023. Prieiga per internetą: https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritys/Kaimo_pletra/Programos_stebesena_ir_vertinimas/Vertinimo_veikla/SparamospoveikioZUvertinimasataskaita.pdf (žiūrėta 2023-11-03).
- Guiomar, N., Godinho, S., Pinto-Correia, T., Almeida, M., Bartolini, F., Bezák, P., Biró, M., Bjørkhaug, H., Bojnec, Š., Brunori, G., Corazzin, M., Czekaj, M., Davidova, S., Kania, J., Kristensen, S., Marraccini, E., Molnár, Zs., Niedermayr, J., O'Rourke, E., Wästfelt, A. 2018. Typology and distribution of small farms in Europe: Towards a better picture. *Land Use Policy*, Vol. 75, p. 784–798. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2018.04.012>.
- Klikocka, H., Zakrzewska, A., Chojnacki, P. 2021. Characteristics of models of farms in the European Union. *Sustainability*, Vol. 13(9), p. 4772.
- Kryszak, Ł., Guth, M., Czyżewski, B. 2021. Determinants of farm profitability in the EU regions. Does farm size matter? *Agricultural Economics*, Vol. 67(3), p. 90–100.
- Lowder, S. K., Scoet, J., Raney, T. 2016. The Number, Size, and Distribution of Farms, Smallholder Farms, and Family Farms Worldwide. *World Development*, Vol. 87, P. 16–29. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2015.10.041>
- Melnikienė, R., Vidickienė, D. 2019. Evaluation of the Lithuanian Agricultural Policy Based on the Analysis of Qualitative Structure. *Public Policy and Administration*, Vol. 18(1), p. 52–67.
- Nagayets, O. 2005. Small farms: current status and key trends. *The future of small farms*, Vol. 355, p. 26–29.
- Parama patiems smulkiausiems ūkiams – ką reikia žinoti? | Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (lrv.lt). Prieiga per internetą: <https://zum.lrv.lt/lt/naujienos/parama-patiems-smulkiausiems-ukiams-ka-reikia-zinoti> (žiūrėta 2023-10-12).
- Parama smulkiesiems ūkiams (2015 m.). Prieiga per internetą: <https://www.paramakaimui.lt/index.php/parama/lietuvos-kaimo-pletros-20142020-m-programa/priemoniu-sarasas/parama-smulkiesiems-ukiams-2015-m/9945?tab=2> (žiūrėta 2023-10-14).
- Parama smulkiesiems ūkiams (2016 m. I). Prieiga per internetą: <https://www.paramakaimui.lt/index.php/parama/lietuvos-kaimo-pletros-201420200-m-programa/priemoniu-sarasas/parama-smulkiesiems-ukiams-2016-m-i/8668?tab=2> (žiūrėta 2023-10-14).
- Parama smulkiesiems ūkiams (2016 m. II). Prieiga per internetą: <https://www.paramakaimui.lt/index.php/parama/lietuvos-kaimo-pletros-20142020-m-programa/priemoniu-sarasas/parama-smulkiesiems-ukiams-2016-m-ii/10507?tab=2> (žiūrėta 2023-10-14).
- Parama smulkiesiems ūkiams (2018 m.). Prieiga per internetą: <https://www.paramakaimui.lt/index.php/parama/lietuvos-kaimo-pletros-20142020-m-programa/priemoniu-sarasas/parama-smulkiesiems-ukiams-2018-m/15510?tab=2> (žiūrėta 2023-10-14).
- Parama smulkiesiems ūkiams (2019 m. I) Prieiga per internetą: https://www.paramakaimui.lt/index.php/parama/12?CSRFName=CSRFGuard_1699770077&CSRFToken=20e727a2899293db6bf3d8d655969dee854fa83426cdf1a8e9ea2b19659829cc9820f6bee765ccdc645141c58c6d35d761613a93514c25d7b40536261359e73b&date_from=&date_to=&program=8661&measure=19773&tab=2&filters=1 (žiūrėta 2023-10-14).
- Parama smulkiesiems ūkiams (2019 m. II) Prieiga per internetą: <https://www.paramakaimui.lt/index.php/parama/lietuvos-kaimo-pletros-20142020-m-programa/priemoniu-sarasas/parama-smulkiesiems-ukiams-2019-m-ii/20310?tab=2> (žiūrėta 2023-10-14).
- Pawlak, K., Kołodziejczak, M. 2020. The role of agriculture in ensuring food security in developing countries: Considerations in the context of the problem of sustainable food production. *Sustainability*, Vol. 12(13), p. 5488.
- Stratan, A., Ignat, A., Lucasenco, E., Tirigan, S., Pocza-Wajda, A. 2020. Small farms in the Republic of Moldova. *Small Farms in the Paradigm of Sustainable Development. Case Studies of Selected Central and Eastern European Countries*, p. 139–159.

19. Popescu, A., Tindecu, C., Marcuța, A., Marcuța, L., & Hontus, A. 2023. Concentration of standard output and number of farms in the European Union based on the economic dimension. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development*, Vol. 23(1).
20. Ratinger, T., Medonos, T., Hruška, M. 2013. An assessment of the differentiated effects of the investment support to agricultural modernisation: the case of the Czech Republic. *Agris on-line Papers in Economics and Informatics*, Vol. 5, p. 153–163.
21. Rauluškevičienė, J., Čiulevičienė, V. 2010. Ūkio dydžio pokyčiai Europos Sąjungos šalyse. *Apskaitos ir finansų mokslas ir studijos: problemos ir perspektyvos*, Vol. 1, p. 152–158.
22. Stepień, S., Maican, S. 2020. Small farms in the paradigm of sustainable development. *Case studies of selected Central and Eastern European countries*. Toruń: *Marszałek Publishing House*.
23. Šapolaitė, V., Veveris, A., Volkov, A., Namiotko, V. 2019. Dynamics in the agricultural sectors of the Baltic states: The effects of the common agricultural policy and challenges for the future. *Montenegrin journal of economics*, p. 205–217.
24. Tvarumas kaimo plėtros srityje: nors dauguma projektų vykdomi reikalaujama laikotarpį, yra galimybių pasiekti ilgalaikiškesnių rezultatų. 2022. Prieiga per internetą: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/durability-12-2022/lt/> (žiūrėta 2023-10-14).
25. Valiulė, V., Zonienė, A. 2019. Tvarių investicijų vertinimo koncepcija. *Regionų formavimosi ir plėtros studijos*, Vol. 1, p. 123–130.
26. VĮ žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras. Prieiga per internetą: <https://www.vic.lt> (žiūrėta 2023-10-20).

IMPACT OF EU SUPPORT FOR SMALL FARMS ON ECONOMIC INDICATORS OF LITHUANIA IN THE PERIOD 2014-2020 IN THE CASE OF TAURAGE REGION

Summary

The aim of this article is to assess the situation of small farms in the Taurage region during the 2014-2020 period and the influence of the support provided to them on the economic indicators of the farm and the gross domestic product. The article conducts a systematic scientific analysis of literature and documents. The empirical study is based on statistical data, from which additional data are derived, calculations are performed. The information obtained is compared, summarized, and visualized. The research is carried out to assess the influence of EU support on the economic indicators generated by small farms but does not cover social, cultural, and sustainability aspects. The study found that the EU support allocated to small farms in the Taurage region during 2015 – 2019 does not have a significant impact on the growth of standard production, the overall agricultural product, and the gross domestic product, but the Taurage region is competitive and stable in terms of Lithuania.

Keywords: small farms, EU support, economic indicators.